

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJKE GEWEST

Arrêté du Gouvernement de la Région
de Bruxelles-Capitale

Besluit van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering

**ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA
REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
ENTAMANT LA PROCEDURE DE
CLASSEMENT COMME MONUMENT DE
LA TOTALITE DE L'IMMEUBLE SIS PLACE
LOUIS MORICHAR 41 A SAINT-GILLES.**

**BESLUIT VAN DE BRUSSELSE
HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE
INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT
BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE
TOTALITEIT VAN HET GEBOUW GELEGEN
LOUIS MORICHARPLEIN 41 TE SINT-GILLIS.**

Le Gouvernement de la Région de
Bruxelles-Capitale,

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à
la conservation du patrimoine immobilier,
notamment de l'article 18;

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993
inzake het behoud van het onroerende
erfgoed, inzonderheid op artikel 18;

Sur la proposition du Ministre-Président du
Gouvernement de la Région de Bruxelles-
Capitale et du Secrétaire d'Etat chargé des
Monuments et Sites,

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter
van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering
en van de Staatssecretaris belast met
Monumenten en Landschappen,

ARRETE**BESLUIT**

Article 1. - Est entamée la procédure de
classement comme monument de la
totalité de l'immeuble sis place Louis
Morichar 41 à Saint-Gilles, connu au
cadastre de Saint-Gilles, 1ère division,
section B, 3ème feuille, parcelle n°31715,
en raison de son intérêt historique et
artistique, précisé dans l'annexe I du
présent arrêté.

Artikel 1. - Wordt ingesteld de procedure tot
bescherming als monument van de totaliteit
van het gebouw gelegen Louis Moricharplein,
41 te Sint-Gillis, bekend ten kadaster van
Sint-Gillis, 1ste afdeling, sectie B, 4de blad,
perceel nr 31715, wegens zijn historische en
artistieke waarde, zoals nader bepaald in
bijlage I van dit besluit.

Art. 2 - La zone de protection relative au
monument décrit dans l'article 1er
comprend l'ensemble des parcelles et des
voies ainsi que les parties de parcelles
reprises dans le périmètre délimité sur le
plan figurant à l'annexe II du présent
arrêté.

Art. 2 - De vrijwaringzone met betrekking tot
het in artikel 1 vermelde monument betreft het
geheel van de percelen en de wegen,
evenals gedeelten van de percelen en de
wegen opgenomen in de omtrek zoals
afgebakend op het plan van bijlage II van dit
besluit.

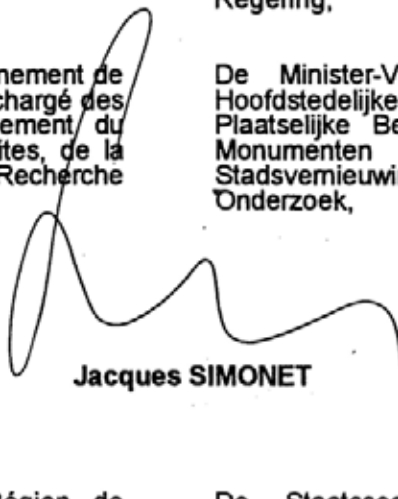

Art. 3 – Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 06 MAI 2004

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

Jacques SIMONET

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

Art. 3. – De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit

Brussel, 06 MAI 2004

Namens de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

De Staatssecretaris voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Copie certifiée conforme
25 MAI 2004
Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE

Gilles CLAPBOUT
KANSELARIJ

**ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
ENTAMANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DE LA TOTALITE DE
L'IMMEUBLE SIS PLACE LOUIS MORICHAR, 41 A SAINT-GILLES.**

Référence cadastrale : Saint-Gilles, 1ère division, section B , 4ème feuille, parcelle n°31715.

Description sommaire :

L'immeuble sis place Louis Morichar, 41 est une maison de style Art nouveau, construite d'après les plans de l'architecte Ernest Blérot en 1901, à la demande de Monsieur Van Bellinghen-Tomberg. L'élévation se compose de trois niveaux sous une bâtière de tuiles.

La façade est en pierre blanche d'Euville, scandée de bandes de pierre bleue. Le soubassement est constitué de pierre bleue et percé de deux jours rectangulaires sous un linteau métallique et reprises dans un encadrement finement déladé. Des grilles aux motifs Art nouveau clotent ces baies.

Dans la travée de droite, l'entrée se fait par une porte à arc en anse de panier encadrée de pierre bleue et surlignée d'un cordon. La menuiserie de cette porte est finement élaborée et se marie avec des éléments en ferronnerie. Un vitrail représentant un héron s'inscrit dans l'imposte.

A gauche de cette porte, une fenêtre à arc en anse de panier moulurée en gorge vient éclairer une pièce de vie du bel étage. La menuiserie de cette baie reprend un dessin typique de cette époque permettant d'y insérer de manière harmonieuse un vitrail au motif paysager.

Aux niveaux supérieurs, l'ordonnance est caractéristique de l'œuvre de Blérot. Au premier étage, une logette en bois de plan trapézoïdal prend place dans la composition, légèrement décentrée vers la droite, reposant sur un culot richement sculpté de feuillage. L'assise se prolonge à gauche, pour former un balcon soutenu par une console sculptée de motif végétal et fermée par un garde-corps en fer forgé à motif en arabesque.

Une vaste table aux contours souples, garnie de tesselles de mosaïques marque cette façade ; l'iconographie proposée montre à droite un soleil levant avec un coq chantant et à gauche une allégorie de la nuit (lune, pierre tombale et hiboux). Cette table est audacieusement interrompue par la couverture de la logette servant d'assise à une minuscule terrasse précédant une porte fenêtre reprise dans l'ensemble de trois baies jumelées et surbaissées du dernier étage. Elles sont réunies sous un grand arc ménageant un tympan garni lui aussi de tesselles et représentant des hirondelles en vol.

L'élévation se termine par une architrave et une corniche débordantes à modillons. Les menuiseries sont d'origine : la porte ainsi que la baie du bel étage présentent un dessin de courbes typique du début du XXème siècle ; les châssis des étages ont un dessin plus géométrique.

La boîte aux lettres en ferronnerie est intégrée dans la porte.

Malheureusement l'immeuble n'a pu être visité. Cependant, certains témoignages et documents iconographiques nous montrent qu'une décoration de style néo-Renaissance flamande vient compléter, à l'intérieur, cette œuvre de Blérot.

La description qui précède n'est pas exhaustive. Lors de sondages qui seraient effectués dans le cadre de travaux, d'autres éléments, participant à l'intérêt historique, esthétique ou architectural, pourraient être mis au jour. Les éléments qui seraient découverts sont à prendre en considération, dans la mesure où ils participent à cet intérêt.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt historique et artistique :

Anciennement nommée place de Parme, la place est rebaptisée en 1911 en témoignage des services rendus à l'enseignement pendant 25 ans par Louis Morichar, conseiller communal et échevin de l'Instruction Publique et des Beaux-Arts.

Cette vaste place rectangulaire implantée légèrement en déclivité ainsi que ses abords représentent « le terrain des sources » appartenant au couvent des Riches-Clares et permettant de mieux alimenter la ville en eau. La ville met fin à l'exploitation des sources en 1874.

Dès 1862, un vaste plan d'aménagement du quartier est dessiné par Victor Besme, Inspecteur voyer des faubourgs de Bruxelles. Ce plan comprend l'aménagement du haut de Saint-Gilles ; à savoir les chaussées de Charleroi, de Waterloo, le quartier Louise et le boulevard de Waterloo.

Dès 1898, la place acquiert sa physionomie actuelle et est alors aménagée en champ d'exercice pour la garde civique et en plaine de jeux pour les enfants. D'autres aménagements seront réalisés en 1958 ; la pente du terrain est alors traitée en trois terrasses occupées par des terrains de sport et des jardins fleuris.

L'immeuble de Blérot s'inscrit dans cet ensemble bordant la place. Les maisons bourgeoises offrent une grande variété de styles architecturaux, principalement éclectique et Art nouveau.

La réalisation située au n°41 témoigne d'une qualité de matériaux et de mise en œuvre et d'un style propre à l'architecte.

Dans son architecture, Blérot assimile les influences de Horta et de Hankar et les intègre à une composition très personnelle où le vocabulaire de l'Art nouveau se greffe sur une typologie aux traditions médiévales.

L'élévation se distingue des maisons voisines par son ordonnance et sa décoration ; plusieurs éléments caractéristiques de la main de Blérot sont présentes, notamment le dessin de la fenêtre du bel-étage, le soin apporté à l'ébénisterie des portes et châssis, la mouluration saillante de l'extrados des arcs des différentes baies, le dialogue des différents matériaux et teintes choisis de manière subtile, l'implantation de l'oriel donnant du relief à la façade, les motifs des fers forgés ou encore le recours à la technique très picturale de la mosaïque. Tous ces éléments sont utilisés de manière récurrente dans l'architecture de Blérot et permettent de situer l'immeuble sis place Morichar, 41 dans l'œuvre de cet architecte au même niveau de qualité que les maisons du quartier Saint Boniface ou de la rue Vanderschrick, déjà classées.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 6 MAI 2004

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

Jacques SIMONET

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du ~~Transport rémunéré des personnes~~

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme

25 MAI 2004

Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE

Gilles CLÉMENT
KANSSELARIJ

**BIJLAGE I BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
HOUDENDE INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS MONUMENT
VAN DE TOTALITEIT VAN HET GEBOUW GELEGEN LOUIS MORICHARPLEIN, 41 TE SINT-
GILLIS**

Kadastrale gegevens: Sint-Gillis, 1e afdeling, sectie B, 4e blad, perceel nr. 31715.

Beknopte beschrijving

Het gebouw gelegen aan het Louis Moricharplein is een huis in art nouveaustijl dat gebouwd werd volgens de plannen van de architect Ernest Blérot in 1901, op vraag van de heer Van Bellinghen-Tomberg. De opstand bestaat uit drie niveau's onder en dak met dakpannen.

De gevel bestaat uit witte steen van Euville beklemtoond met stroken in blauwe hardsteen. De sokkel bestaat uit blauwe hardsteen met twee rechthoekige openingen onder een metalen bovendrempel en vevat in een kader dat fijn afgerond is. Roosters met art nouveaumotieven omgeven deze openingen.

In de rechtertravee geschiedt de toegang via een deur eindigend in een korfboog omgeven met blauwe hardsteen en afgelijnd door een cordonlijst. Het houtwerk van deze deur is fijn uitgewerkt en wordt gecombineerd met elementen in smeedwerk. Een glasraam die een reiger voorstelt is afgebeeld in de impost.

Links van de deur, verlicht een raam met een korfboog die onderaan geprofileerd is, een leefruimte van de bel-etage. Het houtwerk van deze opening beschikt over een typische tekening voor die tijd, een houten erker met trapeziumvormig grondplan rond de samenstelling af, ietwat gedecentreerd aan de rechterzijde steunend op een sokkel die rijk met bladwerk is versierd. De onderbouw worst aan de linkerzijde voortgezet en vormt een balkon ondersteund door een beeldhouwde console met plantenmotief en afgesloten door een balustrade in smeedwerk met aan arabeskenmotief.

En groot paneel met soepele randen, versierd met een vloersteen in mozaïek kenmerkt deze gevel; rechts wordt een ondergaande zon afgebeeld met een kraaiende haan en links een nachtelijke allegorie (maan, grafsteen en uil). Dit paneel wordt op gedurfde wijze onderbroken door de bedekking van de erker die als basis dient voor een klein terras die een tuindeur voorafgaat in het geheel van drie openingen waarboven de eerste verdieping zich bevindt. Deze zijn verzameld onder een grote boog met een timpaan die ook versierd is met een vloersteen en vliegende zwaluwen voorstelt.

De opstand mondt uit in een architraaf en een kroonlijst met gootklos. Het meubelwerk is oorspronkelijk : de deur evenals de opening van de bel-etage omvatten een tekening met typische bogen die kenmerkend is voor het begin van de XXe eeuw; de vensterramen van de verdiepingen beschikken over een meer geometrische vorm.

De brievenbus in smeedwerk is vevat in de deur.

Spijtig genoeg kon het gebouw niet bezocht worden. Bepaalde getuigenissen en iconografische documenten tonen evenwel dat een decoratie aan de binnenzijde in Vlaamse neo-renaïssancestijl dit werk van Blérot aanvult.

De gegeven beschrijving is niet exhaustief. Bij onderzoek tijdens de werken zouden er nog andere elementen die wijzen op het historisch, esthetisch of architecturaal belang aan het licht kunnen komen. Eventueel gevonden elementen zouden in aanmerking moeten worden genomen als ze op dergelijke punten van belang blijken.

Belang van het goed volgens criteria uit artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed:

Historisch en artistiek belang:

Het plein was vroeger genaamd Parnaplein en krijgt een nieuwe naam in 1911 als getuigenis van diensten die Louis Morichar, gemeenteraadslid en schepen van openbaar onderwijs en Schone Kunsten, gedurende 25 jaar heeft geboden aan het onderwijs.

Dit groot rechthoekig plein dat lichtjes helt evenals de naaste omgeving ervan vormen het "terrein van de bronnen" dat behoort tot het klooster van de Rijke-Klaren dat de stad een betere bevoorrading biedt aan water. De stad maakt een einde aan de uitbating van de bronnen in 1874.

Vanaf 1862 wordt er een ingrijpend plan uitgewerkt voor de wijk door Victor Besme, inspecteur wegoepzichter van de buitenwijken van Brussel. Dit plan omvat de aanleg van het hoogste deel van Sint-Gillis; met name de Charleroisesteenweg, de Waterlooosesteenweg, de Louizawijk en de Waterloolaan.

Vanaf 1898 verkrijgt het plein haar huidig uitzicht en wordt ingericht als oefenterrein voor de burgerwacht en speelplein voor de kinderen. Er worden andere inrichtingen gerealiseerd in 1958; de helling van het terrein wordt onderverdeeld in drie terrassen met sportterreinen en tuinen met bloemen.

Het gebouw van Blérot past binnen dit geheel dat het plein omzoomt. De burgerhuizen bieden een grote variëteit aan architecturale stijlen, vooral eclectisch en art nouveau.

De woning aan het nr. 41 heeft een hoge kwaliteit inzake materialen en uitvoering en bezit een stijl die eigen is aan de architect.

In zijn architectuur verzamelt Blérot de invloeden van Horta en Hankar en integreert die tot een heel persoonlijke samenstelling waarbij de kenmerken van het art nouveau gepaard gaan met een typologie van middeleeuwse tradities.

De opstand onderscheidt zich van de naastliggende huizen door zijn indeling en zijn decoratie; verschillende elementen kenmerkend voor Blérot zijn aanwezig, meer bepaald de vorm van het venster van de bel-etage, de zorg besteed aan het houtwerk van deuren en ramen, de sierlijst die uitsteekt uit het buitenwelflak van de bogen van de verschillende openingen, het combineren van de verschillende materialen en kleuren die op subtiële wijze werden gekozen, de ligging van de erker die reliëf geeft aan de gevel, de motieven van het smeedwerk of het gebruik van de zeer picturale techniek van de mozaïek. Al deze elementen worden herhaaldelijk gebruikt in de architectuur van Blérot en hierdoor kan men het gebouw gelegen aan het Moricharplein 41 situeren in het werk van deze architect binnen eenzelfde kwaliteitsniveau als de huizen van de Sint-Bonifaaswijk of van de Vanderschrickstraat welke reeds beschermd zijn.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 06 MAI 2004

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Jacques SIMONET

De Staatssecretaris voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme

25 MAI 2004

Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE

Gilles CLAUDEBOUT
KANSELARIJ

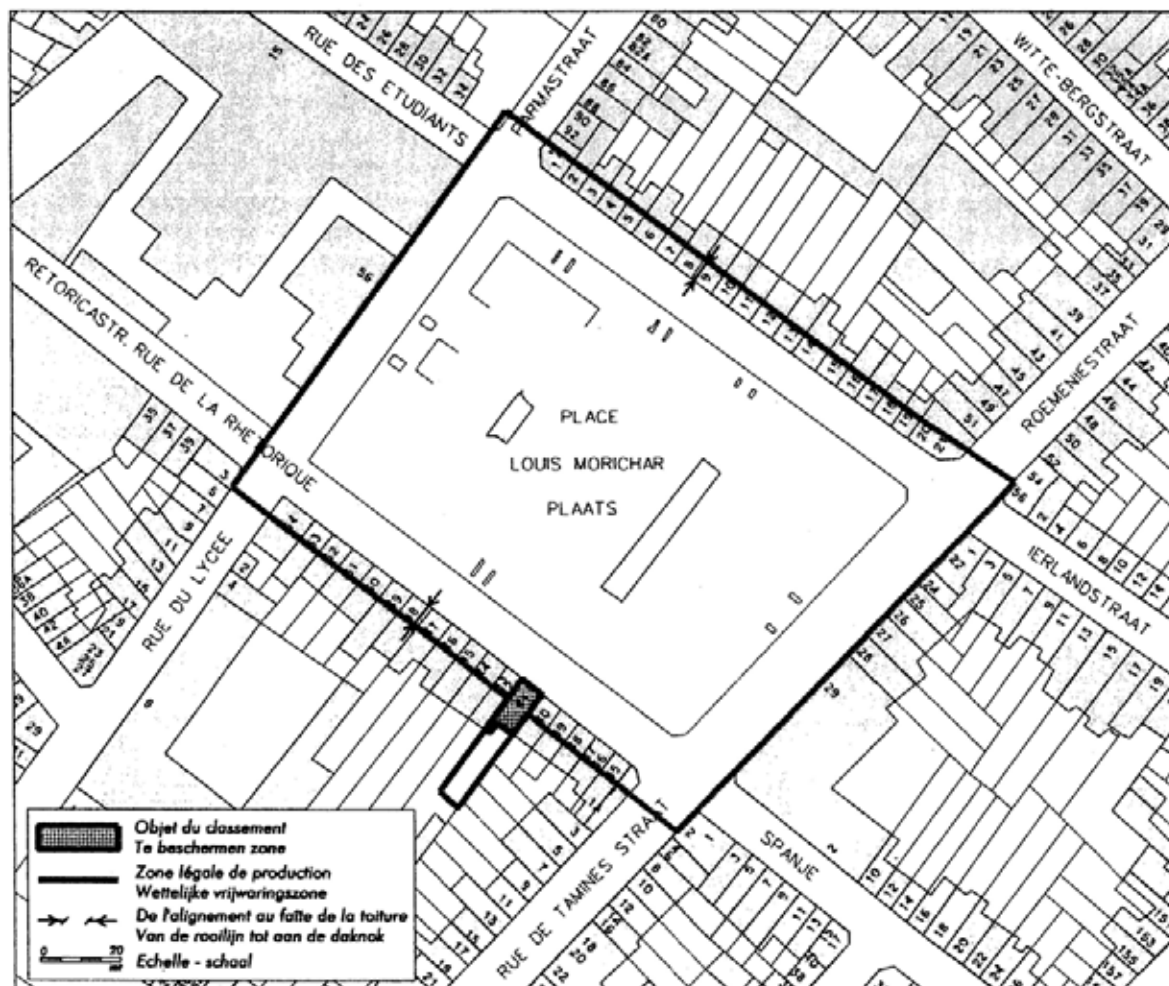

ANNEXE II A L'ARRETE DU
GOUVERNEMENT DE LA REGION DE
BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA
PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME
MONUMENT DE LA TOTALITE DE
L'IMMEUBLE SIS PLACE LOUIS MORICHAR
N° 41 A SAINT-GILLES

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE
REGERING HOUDENDE INSTELLING VAN
DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS
MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN HET
GEBOUW GELEGEN LOUIS MORICHAR
PLAATS NR 41 TE SINT-GILLIS

**DELIMITATION DE LA ZONE
DE PROTECTION**

**AFBAKENING VAN
DE VRIJWARINGSZONE**

Vu pour être annexé à l'arrêté du 06 MAI 2004

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 06 MAI 2004

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation Urbaine et de la Recherche scientifique,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Jacques SIMONET

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

WILLEM DRAPS

CHANCELLERIE

Copie certifiée conforme
25 MAI 2004

Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE
KANSSELARIJ

